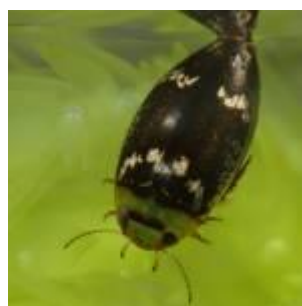

Quickscan natuurwetgeving

Natuurzwembad IJzeren Man te Eindhoven

Gemeente
Eindhoven

Quicksan natuurwetgeving

Natuurzwembad IJzeren Man te Eindhoven

Concept

Door:

In opdracht van:
Gemeente Eindhoven

Maart 2014

Colofon

Door:

Ecologica
Rondven 22
6026 PX Maarheeze
tel: 0495 - 46 20 70
fax: 0495 - 46 20 79
info@ecologica.eu
www.ecologica.eu

In opdracht van:

Gemeente Eindhoven
Postbus 90150
5600 RB Eindhoven

Projectnummer: P2014/12

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt, door middel van druk, microfilm, fotokopie of op welke andere wijze, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever en auteurs.

Ecologica is niet aansprakelijk voor directe of gevolgschade die voortvloeit uit toepassing van de conclusies, aanbevelingen en resultaten uit dit rapport en overige werkzaamheden van Ecologica. Opdrachtgever vrijwaart Ecologica in deze tevens voor aanspraken van derden.

INHOUDSOPGAVE

Voorwoord.....	5
1 Inleiding.....	6
2 Beleidskader	9
2.1. Gebiedsbescherming.....	9
2.2. Flora- en faunawet en ruimtelijke planvorming	12
3 Gebiedsbeschrijving.....	15
4 Geplande maatregelen	17
5 Gebiedsbescherming	18
5.1. Natura 2000	18
5.2. Provinciaal beleid	18
6 Beschermde flora en fauna	19
7 Conclusies.....	23
8 Aanbevelingen.....	24
Bronnen.....	25

VOORWOORD

Het natuurzwembad in Eindhoven genaamd IJzeren Man wil gaan verbouwen/bijbouwen. Hiertoe moet een ontwerp bestemmingsplan worden gemaakt. Afhankelijk van het voorkomen van beschermde flora en fauna is voor het uitvoeren van de werkzaamheden ontheffing nodig in het kader van de Flora- en faunawet. Daarnaast zijn de maatregelen getoetst aan de groene gebiedenwetgeving. De resultaten van dit onderzoek geven aan of er een ontheffing aangevraagd moet worden in het kader van de Flora- en faunawet en/of er een vergunning nodig is in het kader van de gebiedenwetgeving.

Opdrachtgever voor het project is de gemeente Eindhoven met [REDACTED] als contactpersoon. Vanuit Ecologica zijn de werkzaamheden uitgevoerd door [REDACTED] en [REDACTED]

1 INLEIDING

Het natuurzwembad in Eindhoven, genaamd IJzeren Man, wil gaan verbouwen en bijbouwen. Hiertoe moet een ontwerp bestemmingsplan worden gemaakt. Naar aanleiding hiervan is er een quickscan uitgevoerd om de (mogelijke) aanwezigheid van beschermde soorten dieren en planten in het kader van de Flora- en faunawet vast te stellen. Naast de aanwezigheid van beschermde soorten wordt bepaald of voor deze soorten een ontheffingsaanvraag noodzakelijk is. Tevens is gekeken naar de manier waarop de gebieden en de directe omgeving zelf bescherming genieten. Op Europees niveau betreft het meestal de Habitatrichtlijn en de Vogelrichtlijn, oftewel het netwerk Natura 2000. Op landelijk niveau werken deze richtlijnen door in de Natuurbeschermingswet en de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). De Ecologische Hoofdstructuur is beschreven in de Nota Ruimte en is verder voor Noord-Brabant op provinciaal niveau uitgewerkt als de Groenblauwe structuur. De resultaten van dit onderzoek geven aan of de geplande maatregelen nadelig kunnen zijn voor beschermde planten, dieren of gebieden. Zo ja, dan wordt aangegeven voor welke soorten of gebieden mitigerende maatregelen dienen te worden genomen en/ of ontheffing of een vergunning moet worden aangevraagd.

Onderzoeksaanpak

Omdat vooraf niet kan worden voorzien of een ontheffingsaanvraag nodig is, valt de aanpak uiteen in twee fasen. Indien geen ontheffingsaanvraag noodzakelijk is, hoeft fase 2 niet te worden uitgevoerd. Dit rapport doet verslag van fase 1 waarin wordt onderzocht voor welke ingrepen een ontheffingsaanvraag nodig is.

Fase 1:

1. Gebiedsbezoek

Gedurende een gebiedsbezoek op 11 maart 2014 is een overzicht opgesteld van aanwezige biotooptypen en beplantingen met hun omvang. Waarnemingen van beschermde soorten zijn genoteerd. Een gebiedsomschrijving wordt weergegeven in hoofdstuk 3.

2. Beleidskader

Alle relevante groene wet- en regelgeving met betrekking tot het onderzoeksgebied is toegelicht en de consequenties ervan zijn beschreven. Dit betreft het Rijksbeleid, zowel gebiedsgericht (Natuurbeschermingswet, Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn) als soortgericht (Flora- en faunawet). Ook het Provinciaal beleid komt aan de orde.

3. Gebiedsbeschrijving en planbeschrijving

Er is een beschrijving gemaakt van het onderzoeksgebied, de ligging en de omgeving. Ook is kort omschreven welke maatregelen in het plangebied zullen plaatsvinden en, voor zover bekend, in welk seizoen ze zullen worden uitgevoerd.

4. Toetsing aan het soortenbeleid

Omdat een korte gebiedsbezoek onvoldoende is om een volledig beeld te krijgen van de aanwezige beschermde flora en fauna is tevens een bronnenonderzoek uitgevoerd naar beschikbare veldgegevens. Alle verzamelde gegevens zijn meegenomen in de analyse.

Hiervoor is gebruik gemaakt van de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) (abonnement gemeente Eindhoven) en aangeleverde gegevens van natuurgroepen uit de gemeente. Daarnaast is aan de hand van de aanwezige biotopen en biotoopkwaliteit ingeschat welke beschermde soorten in het onderzoeksgebied aanwezig zijn. Dit is gedaan op basis van 'expert judgement'. Het gaat hier om soorten die daadwerkelijk voorkomen op de locaties waar de maatregelen worden genomen of effect op hebben. Aangegeven is of locaties gebruikt worden als permanent leefgebied, foerageergebied, overwinteringsgebied etc. Per aanwezige of te verwachten soort is tevens aangegeven onder welk beschermingsniveau deze valt. Tenslotte wordt beknopt aangegeven wat de te verwachten effecten van de maatregelen op de aanwezige beschermde soorten zijn. Ook is bekeken of indirecte effecten te verwachten zijn. Op basis hiervan wordt ingeschat of nader onderzoek of een ontheffingsaanvraag nodig is.

5. Toetsing aan het ruimtelijke beleid

Er is vervolgens gekeken of het onderzoeksgebied valt binnen een gebied met een beschermde status en of de geplande maatregelen er invloed op hebben. Dit kan de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) of Groenblauwe structuur zijn, Habitatrichtlijn of Vogelrichtlijn (samen Natura 2000).

6. Conclusies en aanbevelingen

Er wordt beschreven wat de consequenties van de groene wetgeving zijn voor de voorgenomen maatregelen.

Fase 2:

Voor fase 2 worden de volgende stappen doorlopen.

7. Maatschappelijk belang en alternatieven

Maatregelen en de periode waarin deze plaats vinden worden in deze fase concreet uitgewerkt en gemotiveerd. Indien in het onderzoeksgebied soorten voorkomen die vermeld worden in bijlage 4 van de Habitatrichtlijn, ofwel als het onderzoeksgebied ligt binnen de begrenzing van de Ecologische Hoofdstructuur, de Groene Hoofdstructuur, Habitatrichtlijngebieden of Vogelrichtlijngebieden (Natura 2000) moet worden gemotiveerd wat het maatschappelijk belang (nut en noodzaak) is van de ingrepen. Ook dient in dit geval de locatie keuze nader te worden gemotiveerd (ontbreken van alternatieven).

8. Effecten op beschermde gebieden

Indien het onderzoeksgebied in de nabijheid ligt van een Habitat- of Vogelrichtlijngebied en er effecten te verwachten zijn op deze gebieden, is het noodzakelijk om de effecten nader te onderbouwen en toe te lichten.

9. Mitigatie en compensatie

Indien er significante effecten op beschermde gebieden zijn te verwachten, moet worden aangegeven hoe deze effecten kunnen worden verzacht (= mitigeren). In tweede instantie moet er gekeken worden naar compensatie indien mitigerende maatregelen onvoldoende zijn.

Indien blijkt dat er tevens beschermde soorten worden waargenomen of te verwachten zijn die effecten zullen ondervinden van de geplande maatregelen, zijn tevens de volgende stappen noodzakelijk;

10. Effecten op beschermde soorten

Indien een ontheffingsaanvraag voor beschermde soorten nodig is, is het noodzakelijk om de effecten nader te onderbouwen en toe te lichten. Hierbij moet rekening gehouden worden met drie aspecten, namelijk de populatieomvang, het verspreidingsgebied en de natuurlijkheid van de situatie.

11. Mitigatie en compensatie

Indien er significante effecten op aanwezige beschermde soorten zijn te verwachten, moet worden aangegeven hoe deze effecten kunnen worden verzacht (= mitigeren). In tweede instantie moet er gekeken worden naar compensatie indien mitigerende maatregelen onvoldoende zijn.

Indien van toepassing zullen de resultaten van de analyses van fase 2 van het flora en fauna onderzoek in een vervolgrapport worden verwerkt, dat dient als toelichting op de ontheffingsaanvraag.

2 BELEIDSKADER

2.1. Gebiedsbescherming

In Nederland kunnen gebieden via diverse wet- en regelgevingen op allerlei niveaus beschermd zijn. Op Europees niveau zijn dit meestal de Habitatrichtlijn en de Vogelrichtlijn, oftewel het netwerk Natura 2000. Op landelijk niveau werken deze richtlijnen door in de Natuurbeschermingswet en de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). De Ecologische Hoofdstructuur is beschreven in de Verordening Ruimte. In de onderstaande subparagrafen worden de hierboven vermelde wetten nader toegelicht.

2.1.1. Vogelrichtlijn

De Vogelrichtlijn dateert uit 1979 en verplicht de EG-lidstaten om alle van nature in het wild voorkomende vogelsoorten op het Europese grondgebied inclusief hun leefgebieden te beschermen. De rijksoverheid dient alle noodzakelijke maatregelen te nemen om deze vogelsoorten op een niveau te houden of te brengen dat recht doet aan de ecologische, wetenschappelijke en culturele eisen. Daarbij dient wel rekening te worden gehouden met economische en recreatieve belangen (Lenders *et al.*, 1997).

Voor een aantal vogelsoorten worden speciale maatregelen voorgesteld, zoals het instellen van speciale beschermingszones, zodat deze soorten in de gebieden waar ze nu voorkomen, kunnen voortbestaan en zich kunnen voortplanten.

Ook voor relatief veel voorkomende trekvogels dienen beschermde maatregelen genomen te worden. Het gaat dan om broed-, rui-, overwinterings- en rustgebieden, met bijzondere aandacht voor waterrijke gebieden. De EG-lidstaten moeten ook passende maatregelen nemen wanneer vogelgebieden bedreigd worden door vervuiling, verslechtering en verstoring.

De soortbescherming zoals die is verwoord in de Vogelrichtlijn is verankerd in de Nederlandse wetgeving via de Flora- en faunawet (zie subparagraaf 2.2). Het deel over de gebiedsbescherming is verankerd in de Natuurbeschermingswet 1998 (zie paragraaf 2.1.3).

2.1.2. Habitatrichtlijn

De raad van de Europese Unie heeft in 1992 de Habitatrichtlijn vastgesteld. Deze richtlijn richt zich op de bescherming van soorten en natuurlijke habitats op het grondgebied van de Europese Unie. Uitzondering hierop zijn de vogels, die reeds beschermd werden via de Vogelrichtlijn.

In de Habitatrichtlijn zijn bepalingen opgenomen die betrekking hebben op de bescherming van dier- en plantensoorten. Samengevat komt het erop neer dat het verboden is om beschermde soorten te vangen, doden, plukken, onwortelen; opzettelijk verstoren en het beschadigen of vernielen van voortplantings- en rustplaatsen. De verboden gelden echter slechts voor een relatief klein aantal soorten, namelijk de soorten genoemd in Bijlage II en IV van de Habitatrichtlijn. Voor een aantal andere soorten (genoemd in Bijlage V en VI van de Habitatrichtlijn) geldt een lichter beschermingsregime. Hierbij gaat het uitsluitend om beperkingen aan de onttrekking van exemplaren aan de natuur bijvoorbeeld door middel van jacht.

Voor alle soorten genoemd in Bijlage II en IV en de habitats van Bijlage I geldt een algemene verplichting om verstoring en biotoopverslechtering te voorkomen. Daarbij genieten alle soorten van bijlage IV een strikte bescherming. Voor soorten van bijlage II geldt de verplichting alleen voor zover het soorten betreft waarvoor het gebied in kwestie is aangewezen als Speciale Beschermings Zone (SBZ) (Osieck, 1998).

Ook hier is de soortbescherming zoals die is verwoord in de Habitatrichtlijn verankerd in de Nederlandse wetgeving via de Flora- en faunawet (zie paragraaf 2.2) en het deel over de gebiedsbescherming in de Natuurbeschermingswet 1998 (zie paragraaf 2.1.3).

2.1.3. Natuurbeschermingswet 1998

De Natuurbeschermingswet regelt de aanwijzing en bescherming van Natura 2000-gebieden, beschermde natuurmonumenten en gebieden die de Minister van LNV aanwijst ter uitvoering van verdragen of andere internationale verplichtingen, zoals wetlands. De Natura 2000-gebieden vormen de Ecologische Hoofdstructuur van Europa en omvatten de Vogel- en Habitatrichtlijngebieden (zie respectievelijk subparagraaf 2.1.1 en 2.1.2). De Natuurbeschermingswet stelt dat projecten en werkzaamheden die de kwaliteit van in stand te houden habitats kunnen verslechteren of die aangewezen soorten kunnen verstoren, niet zonder vergunning mogen worden uitgevoerd.

Wanneer een negatief, maar niet significant negatief effect op de instandhoudingsdoelstellingen wordt verwacht, dan wordt de vergunningsaanvraag beoordeeld middels een zogenaamde verslechterings- of verstoringstoets. Bestaat er een kans op een significant negatief effect dan wordt er getoetst aan de zwaardere ADC-criteria. Daarbij wordt gekeken naar Alternatieven, Dwingende redenen en Compensatiemogelijkheden. De toetsing en vergunningverlening wordt in principe uitgevoerd door de Gedeputeerde Staten van de provincie waarin het mogelijk benadeelde gebied ligt.

2.1.4. Ecologische hoofdstructuur

De ecologische hoofdstructuur (EHS) is een samenhangend netwerk van natuurgebieden en landbouwgebieden met natuurwaarden van (inter-)nationaal belang. Het doel van het EHS-beleid is het veiligstellen van ecosystemen en het realiseren van leefgebieden met goede condities voor de biodiversiteit. De ecologische hoofdstructuur in Noord-Brabant hangt samen met de ecologische hoofdstructuur in de andere delen van Nederland en met het Europese net van natuurgebieden, bekend onder de naam Natura 2000.

De ecologische hoofdstructuur bestaat uit bestaande natuur- en bosgebieden, gerealiseerde nieuwe natuur en nog niet gerealiseerde nieuwe natuur. Daarnaast zijn er de ecologische verbindingzones en de attentiegebieden EHS. De ecologische verbindingzones zijn langgerekte landschapselementen die als groene schakels de Brabantse natuurgebieden met elkaar verbinden. Attentiegebieden EHS zijn zones die de hydrologisch afhankelijke delen van de EHS (natte natuurplek) bedekken en tevens een zone van gemiddeld 500 meter breed rondom een natte natuurplek omvatten.

Voor de ecologische hoofdstructuur geldt op basis van het rijksbeleid (Nota Ruimte en Besluit algemene regels ruimtelijke ordening) de verplichting tot instandhouding van de wezenlijke kenmerken en waarden van het gebied. Hiertoe geldt het zogenaamde 'nee, tenzij'-regime. Dit betekent dat (nieuwe) plannen, projecten of handelingen niet zijn toegestaan indien zij de wezenlijke kenmerken of waarden van het gebied significant aantasten. Wanneer de wezenlijke kenmerken worden aangetast, hangt af van de actuele en potentiële waarden van het gebied. Dat kunnen zijn: de natuurdoelen en -kwaliteit, geo-

morfologische en aardkundige waarden en processen, de waterhuishouding, kwaliteit van bodem, water en lucht, rust, stilte, donkerte, openheid of juist geslotenheid en de landschapsstructuur. Is er sprake van een significant effect op de wezenlijke kenmerken dan kan een ingreep in beginsel alleen nog plaatsvinden als er sprake is van een groot openbaar belang en er geen alternatieven beschikbaar zijn (bij individuele ingrepen) of als een combinatie van plannen, projecten of handelingen per saldo tot een (kwantitatieve en kwalitatieve) versterking van de EHS leidt.

De Provinciale Verordening Ruimte (mei 2012) respecteert in haar ruimtelijke bescherming overigens de bestaande niet-natuurbestemmingen en de daarmee verbonden ontwikkelmogelijkheden (bouw en gebruik) op grond van het geldende bestemmingsplan. Slechts indien op grond van een verplichting van Gedeputeerde Staten of het bestuur van een waterschap de inrichting en beheer voor natuurdoeleinden verzekerd zijn, verplicht deze verordening tot een omzetting van de niet-natuurbestemming naar een adequate natuurbestemming.

Bij toepassing van een van de 'spelregels EHS' (compensatie, saldobenadering of herbegegrenzing) wordt ervan uitgegaan dat er zo veel mogelijk mitigerende maatregelen worden genomen om de inbreuk op de kenmerken en waarden van de EHS te beperken. Overblijvende effecten moeten worden gecompenseerd. Hieraan zijn in Provinciale Verordening Ruimte voorwaarden verbonden (zie hiervoor de artikelen 4.11 t/m 4.13, blz. 25-26).

Voor de ecologische verbindingzones geldt een beperkt beschermingsregime. Inrichting, beheer en bescherming op perceelsniveau worden nader in het bestemmingsplan uitgewerkt. Hiervoor geldt in bestaand stedelijk gebied en zoekgebieden voor stedelijke ontwikkeling, dat het bestemmingsplan een ecologische verbindingzone met een breedte van 50 meter moet beschermen. In overige gebieden is de breedte vastgesteld op 25 meter.

Voor de attentiegebieden EHS geldt dat activiteiten binnen deze zone die een negatief effect op de (grond)waterstand in een natte natuurplek kunnen hebben aan een vergunningstelsel dienen te worden onderworpen.

2.1.5. Groenblauwe Structuur

De provincie kiest in de nieuwe Structuurvisie Ruimtelijke Ordening (2011) voor een beleid uitgewerkt in twee structuren; de agrarische structuur en de groenblauwe structuur. In de agrarische structuur is de ontwikkeling van de landbouw van belang en daarnaast de ontwikkeling van natuur, landschap, recreatie, wonen en werken.

Daarnaast zet de provincie in op de groenblauwe structuur, gekoppeld aan het water- en natuursysteem van Brabant. Het beleid in de groenblauwe structuur is gericht op behoud en ontwikkeling van natuurwaarden. Daarnaast is de ontwikkeling van een natuurlijk en robuust watersysteem van belang. De Groenblauwe Structuur kan daarmee worden opgevat als opvolger van de Groene Hoofdstructuur (GHS). De groenblauwe structuur bestaat uit drie perspectieven:

- het kerngebied groenblauw
- de groenblauwe mantel
- de gebieden voor waterberging

Het kerngebied groenblauw bestaat uit de Ecologische Hoofdstructuur incl. de ecologische verbindingzones en de gebieden voor behoud en herstel van watersystemen. Voor ontwikkelingen binnen het Kerngebied Groenblauw geldt het "nee-tenzij"-regime.

De groenblauwe mantel vormt het gebied tussen enerzijds het kerngebied groenblauw en anderzijds het agrarisch gebied, als ook het stedelijk gebied. Het bestaat overwegend uit

grondgebonden agrarisch gebied, met belangrijke nevenfuncties voor natuur, water en (niet-bezoekersintensieve) recreatie. Binnen de groenblauwe mantel zijn ook de zogenaamde “beheersgebieden” van de ecologische hoofdstructuur opgenomen.

Nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen binnen de mantel zijn mogelijk, als ze een positief effect hebben op de bestaande en te ontwikkelen natuur- en landschapswaarden en/of op het bodem- en watersysteem in het gebied (de ‘ja, mits’-benadering). Het beleid is er ook op gericht dat de belevingswaarde en de recreatieve waarde van het landschap toeneemt. Nieuwe ontwikkelingen dienen qua aard en schaal bij dit ontwikkelingsperspectief voor de groenblauwe mantel te passen en rekening te houden met omliggende waarden. Dit wordt uitgewerkt in een omgevingstoets, onderdeel van de zorgplicht voor ruimtelijke kwaliteit.

De ontwikkeling van kapitaalintensieve functies, zoals verstedelijking, intensieve recreatie en concentratiegebieden voor intensieve landbouwfuncties wordt in de verordening uitgesloten. De feitelijke uitwerking en concretisering van de grenzen van de groenblauwe mantel vindt plaats in het bestemmingsplan van de gemeenten.

2.2. Flora- en faunawet en ruimtelijke planvorming

De bescherming van specifieke soorten is in Nederland geregeld via de Flora- en Faunawet (1 april 2002). Dit is een raamwet gebaseerd op reeds bestaande Nederlandse soortbeschermingswetten en zorgt voor de implementatie van de Europese Habitatrichtlijn en de Europese Vogelrichtlijn. Doel van de Flora- en faunawet is dan ook om het voortbestaan van honderden van de 40.000 in Nederland voorkomende planten- en diersoorten te garanderen. Onder de beschermde soorten vallen voor het grootste deel alle van nature in Nederland voorkomende zoogdieren, vogels, reptielen, amfibieën en een groot aantal vissen. Daarnaast nog redelijk wat planten en enkele veelal zeldzame ongewervelden en schaal- en schelpdieren die niet onder de Visserijwet vallen.

Consequentie van deze wet is dat een ontheffing moet worden aangevraagd als door activiteiten een beschermde soort of leefgebied van een beschermde soort kan worden aangetast. Ruimtelijke ingrepen hebben verschillende consequenties. Zo kan er o.a. verstoring, versnippering of vernietiging van leefgebieden optreden. Een activiteit in het projectgebied kan daarnaast ook directe en indirecte negatieve effecten hebben op beschermde soorten in de omgeving.

Vertraging in het planproces hoeft niet plaats te vinden indien tijdig wordt gestart met onderzoek in het kader van de ontheffingsaanvraag. Ook kan de procedure worden vereenvoudigd door de planning van de werkzaamheden af te stemmen op de periode waarin de soorten het minst kwetsbaar zijn. Zo kunnen de negatieve effecten van de maatregelen tot een minimum worden beperkt.

Verbodsbepalingen:

Iedere initiatiefnemer voor een ruimtelijke ingreep heeft de plicht zich te houden aan de verbodsbepaling uit de Flora- en faunawet. Globaal komt het er op neer dat alle handelingen die een negatieve invloed hebben op beschermde soorten in principe verboden zijn (zie kader 1).

Daarnaast heeft iedere initiatiefnemer ook een zorgplicht. Dit houdt in dat iedereen betrokken bij het project zó dient te handelen, of juist deze handelingen na te laten, dat de in het wild voorkomende plant- en diersoorten daarvan géén of zo min mogelijk hinder ondervinden.

In bijna ieder projectgebied is wel een beschermde soort aanwezig of te verwachten, omdat er ook zeer algemene soorten beschermd

zijn. Dit betekent dat de hierboven genoemde verbodsbepalingen daarom vrijwel altijd van toepassing kunnen zijn op elk project. Concreet houdt dit in dat er dus vrijwel altijd een onderzoek moet worden uitgevoerd waarin wordt vastgesteld of negatieve effecten te verwachten zijn op beschermde soorten.

Kader 1

Samenvatting van de verbodsbepalingen in de Flora- en faunawet:

- Het is verboden beschermde planten te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei wijze van hun groeiplaats te verwijderen;
- Het is verboden beschermde dieren te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen;
- Het is verboden beschermde dieren opzettelijk te verontrusten;
- Het is verboden nesten, hollen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van beschermde dieren te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren;
- Het is verboden eieren van beschermde dieren te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

AMvB artikel 75

Op 23 februari 2005 is de “AMvB (Algemene Maatregel van Bestuur) artikel 75” van de Flora- en faunawet in werking getreden. De beschermde soorten van de Flora- en faunawet worden in de AMvB in drie verschillende beschermingsniveaus verdeeld: streng beschermde soorten (Tabel 3), algemene soorten (Tabel 1) en overige soorten (Tabel 2)(zie kader 2) (LNV, 2005).

Kader 2

streng beschermd	bijzondere beschermde soorten die staan in de bijlage van de AMvB (incl. Rode lijst categorie bedreigd, ernstig bedreigd of verdwenen) en/of in de Habitatrichtlijn op bijlage 4. Tabel 3.
overig beschermd	soorten die niet onder niveau 1 en 3 vallen. Tabel 2.
algemeen	zeer algemene soorten (genoemd in de bijlage van de AMvB). Tabel 1

De AMvB regelt een vrijstelling voor algemeen voorkomende beschermde soorten voor drie categorieën van activiteiten:

- bestendig beheer en onderhoud
- bestendig gebruik
- ruimtelijke ontwikkeling en inrichting

Als de maatregelen onder één van deze categorieën vallen, is een ontheffingsaanvraag voor algemene beschermde soorten niet nodig. Als er volgens een goedgekeurde gedragscode wordt gewerkt, is ook geen ontheffing nodig voor de normaal beschermde (overige) soorten. Voor vogels moeten de maatregelen buiten het broedseizoen worden uitgevoerd, ofwel er moet worden gewerkt volgens een goedgekeurde gedragscode. Alleen voor streng beschermde soorten is vrijwel altijd een ontheffing nodig. Ook als de maatregelen niet vallen onder de bovengenoemde drie categorieën is altijd een ontheffing nodig.

Toetsing

Het verschil tussen de beschermingsniveaus zit verder in de toetsing die plaatsvindt om de ontheffingsaanvraag te beoordelen. Deze is veel uitgebreider bij streng beschermde soorten en bij vogels. Bij de zeer algemene soorten en overige beschermde soorten wordt alleen getoetst of de werkzaamheden het voortbestaan van de soort niet in gevaar brengen. Voor streng beschermde soorten en vogels wordt een uitgebreide toets uitgevoerd, die globaal bestaat uit:

- de maatregelen mogen het voortbestaan van de soort niet in gevaar brengen.
- er is geen alternatief voor de maatregel.
- met de maatregel wordt een maatschappelijk belang gediend, conform een specifieke lijst.
- er moet zorgvuldig worden gehandeld.

Dienst Regelingen van het Ministerie van Economische zaken (=EZ) toetst een ontheffingsaanvraag eerst op volledigheid en legt de aanvraag voor inhoudelijk advies in veel gevallen voor aan Dienst Landelijk Gebied. EZ beoordeelt vervolgens op juistheid en actualiteit van verspreidingsgegevens, effectinschatting, gevolgen van de ingreep voor de gunstige staat van instandhouding van de betreffende beschermde soorten, maar ook het verkennen van alternatieven en het afwegen van belangen (Broekmeyer *et al.*, 2003). Dit advies wordt vervolgens voorgelegd bij Dienst Regelingen, die wel of niet de ontheffing verleent. Dienst Regelingen neemt in principe binnen 8 weken een besluit over de ontheffingsaanvraag. Deze termijn kan verlengd worden tot 6 maanden wanneer daar aanleiding toe is. De praktijk van de afgelopen jaren wijst uit dat een termijn van 5-6 maanden regelmatig voorkomt.

3 GEBIEDSBESCHRIJVING

Ligging

Het onderzoeksgebied betreft het natuurswembad en evenemententerrein IJzeren Man te Eindhoven. Het onderzoeksgebied ligt in de kilometerhokken met Amersfoortcoördinaten 162-384 en 163-384. Het gebied wordt begrensd door de Eisenhowerlaan, Insulindelaan, Javalaan en appartementencomplex 'Residence de Karpen'.

Figuur 1: Ligging onderzoeksgebied (rood omlijnd)

Beschrijving

Het onderzoeksgebied is gelegen binnen de bebouwde kom van Eindhoven op korte afstand van verkeersplein de Berenkuil, de zeer drukke rotonde van Eisenhowerlaan en Insulindelaan. Het gebied bestaat uit een gegraven waterplas met daaromheen een kort gemaaid gazon met aangeplant plantsoen en bomen. Het gebied is in gebruik als een natuurswembad en evenemententerrein met een paviljoen, een terras, een lig- en speelweide en een zandstrand. Het grootste deel van de bomen bestaat uit den en zomereik. In het centrale deel staan enkele grote beuken en haagbeuken.

De oevers van de plas zijn grotendeels beschoeid waardoor een echte oevervegetatie ontbreekt. Aan de oostzijde van de plas is er sprake van een zandstrand, waar eveneens geen water- of oeverbegroeiing aanwezig is.

Foto 1. Paviljoen met terras aan oostzijde plangebied.

Foto 2. Zandstrand in het centrale deel van het plangebied.

Foto 3. Lig- en speelweide.

Foto 4. Parkeerplaats aan noordwestzijde plangebied.

4 GEPLANDE MAATREGELEN

De geplande herinrichting van het terrein bestaat uit verschillende onderdelen (zie ook figuur 2) zoals nieuwbouw van een beheerderswoning (1) en opslagloods (2), vernieuwing van het huidige paviljoen (3), de realisatie van een restaurant (4) en herinrichting van het terrein inclusief de aanleg van twee parkeerplaatsen (5).

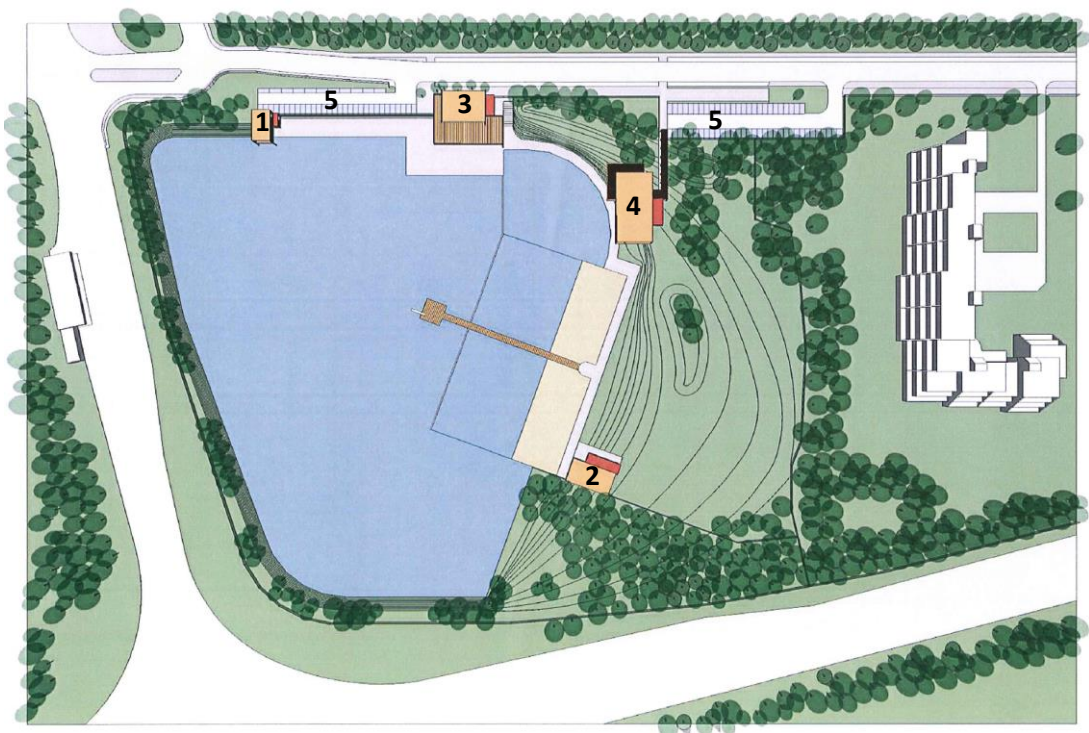
De werkzaamheden zullen bestaan uit:

- (gedeeltelijke) sloop en verbouwen van gebouwen
- Verwijdering deel aanwezige vegetatie (incl. rooien van bomen)
- Graafwerkzaamheden
- Nieuwbouw
- Aanleg straatmeubilair en overige voorzieningen
- Aanleg verhardingen

Toelichting

In het kader van de wetgeving vallen de maatregelen onder de categorie ruimtelijke inrichting en ontwikkeling (AMvB art. 75).

Indien een ontheffingsaanvraag noodzakelijk is (fase 2), moeten de maatregelen meer in detail worden beschreven en moet worden aangegeven wanneer iedere maatregel wordt uitgevoerd.

Figuur 2. Overzicht geplande maatregelen. De cijfers verwijzen naar de cijfers in bovenstaande tekst.

5 GEBIEDSBESCHERMING

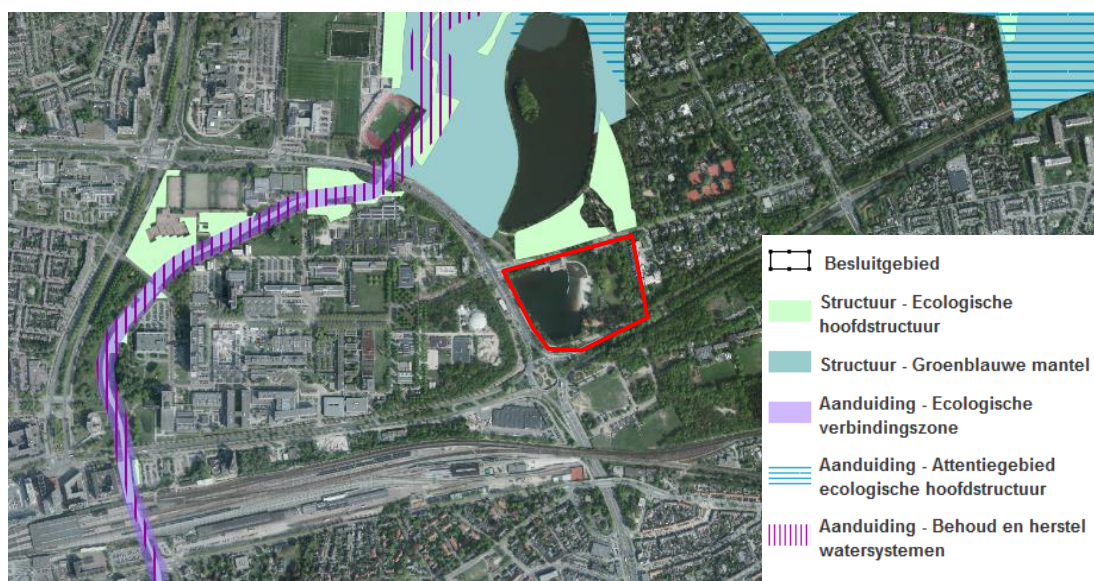
5.1. Natura 2000

Er liggen geen Natura 2000-gebieden in de directe nabijheid van het onderzoeksgebied. Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied is 'Strabrechtse heide en Beuven'. Dit ligt ongeveer 6 km in zuidelijke richting. Het is niet te verwachten dat de geplande werkzaamheden negatieve effecten zullen hebben op de instandhoudingsdoelstellingen van dit Natura 2000-gebied. De afstand tot het gebied is groot en de te overbruggen afstand wordt vrijwel geheel ingenomen door de bebouwde kom van Eindhoven en de A67. Gezien de afstand tot het Natura 2000-gebied en de kleinschaligheid van de geplande werkzaamheden kunnen effecten op dit en andere Natura 2000-gebieden worden uitgesloten.

5.2. Provinciaal beleid

EHS/ Groenblauwe structuur

Het plangebied zelf ligt niet in de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Het ten noorden van de Javalaan gelegen bosgebied maakt, evenals de Dommel zelf, wel onderdeel uit van de EHS (zie figuur 3). Hier vinden echter geen ontwikkelingen plaats. Ook indirecte negatieve effecten zijn niet te verwachten. Dit vanwege de aard van de geplande ontwikkelingen en de stedelijke ligging met de daarmee samenhangende verstoringsinvloeden. Het bosgebied heeft in combinatie met de rest van het gebied rond de Karpendonkse plas reeds een (zeer) hoge recreatiedruk en verstoringsinvloeden van nabijgelegen intensief gebruikte wegen en woningen.

Figuur 3: Ligging onderzoeksgebied (rood omlijnd) t.o.v. Verordening ruimte 2014 (vastgesteld op 14 maart 2014 en inwerking vanaf 18 maart 2014 (ruimtelijkeplannen.brabant.nl)).

6 BESCHERMDE FLORA EN FAUNA

Algemeen

In dit hoofdstuk worden alle beschermde soorten die in het onderzochte gebied of in de directe omgeving zijn waargenomen of te verwachten genoemd. Het betreft hier soorten die voorkomen in de biotopen die bij de gebiedsbeschrijving zijn genoemd. Indirecte effecten zijn hierin meegenomen.

Verspreidingsgegevens

Naast eigen waarnemingen en inschattingen is vooral gebruik gemaakt van de gegevens uit de Nationale Databank Flora Fauna (abonnement gemeente Eindhoven) en Waarneming.nl. Verder is er gebruik gemaakt van de algemene literatuur.

Toelichting

In de volgende paragrafen worden per soort steeds de volgende gegevens vermeld:

- Naam
- Jaar Het meest recente jaar waarin de soort daadwerkelijk is waargenomen
- Gebiedsfunctie De functie die het gebied heeft voor de betreffende soort.
 Onderscheiden worden:
 Flora
 - Mogelijke groeiplaats
 - Groeiplaats
 Fauna
 - Mogelijk leefgebied
 - Waarschijnlijk leefgebied
 - Leefgebied
 - Mogelijk foerageergebied
 - Waarschijnlijk foerageergebied
 - Foerageergebied
- Beschermingsstatus
 - FF 1 = Algemeen
 - FF 2 = Beschermd
 - FF 3 = Streng beschermd

In de paragrafen wordt ook ingegaan op de waargenomen en te verwachten beschermde soorten per soortgroep. Bij zoogdieren wordt apart ingegaan op grondgebonden zoogdieren en vleermuizen, vanwege hun verschil in leefwijze en daarmee te verwachten effecten van de maatregelen. Er wordt per soortgroep gemotiveerd of een ontheffingsaanvraag noodzakelijk is en zo ja, voor welke soorten.

Planten

Een groot deel van het onderzoeksgebied bestaat uit regelmatig gemaaid gazon. In de omringende vegetatie zijn mogelijk wel enkele beschermde soorten aanwezig. In de onderstaande tabel zijn deze weergegeven.

Naam	Jaar	Gebiedsfunctie	FF 1	FF 2	FF 3
brede wespenorchis (<i>Epipactis helleborine</i>)	-	waarschijnlijke groeiplaats	x		
gewone vogelmelk (<i>Ornithogalum umbellatum</i>)	-	mogelijke groeiplaats	x		

De te verwachten soorten zijn algemene beschermde soorten waarvoor een vrijstelling geldt voor de voorgenomen maatregelen, aangezien deze vallen onder ruimtelijke ontwikkeling en inrichting. Overige beschermde soorten worden in het urbane en verstoorde onderzoeksgebied niet verwacht. Nader onderzoek of ontheffing zijn niet nodig.

Grondgebonden zoogdieren

In de gegevens van de NDFF zijn diverse zoogdiersoorten opgenomen. Onderstaande tabel geeft een overzicht van aangetroffen of te verwachten beschermde grondgebonden zoogdieren.

Naam	Jaar	Gebiedsfunctie	FF 1	FF 2	FF 3
aardmuis (<i>Microtus agrestis</i>)	-	mogelijk leefgebied	x		
bosmuis (<i>Apodemus sylvaticus</i>)	-	waarschijnlijk leefgebied	x		
bosspitsmuis (<i>Sorex araneus</i>)	-	waarschijnlijk leefgebied	x		
bunzing (<i>Mustela putorius</i>)	-	mogelijk foerageergebied	x		
dwergspitsmuis (<i>Sorex minutus</i>)	-	mogelijk leefgebied	x		
eekhoorn (<i>Sciurus vulgaris</i>)	2012	leefgebied		x	
egel (<i>Erinaceus europaeus</i>)	2009	waarschijnlijk leefgebied	x		
hermelijn (<i>Mustela erminea</i>)	-	mogelijk leefgebied	x		
huisspitsmuis (<i>Crocidura russula</i>)	-	waarschijnlijk leefgebied	x		
konijn (<i>Oryctolagus cuniculus</i>)	2013	leefgebied	x		
mol (<i>Talpa europaea</i>)	2010	waarschijnlijk leefgebied	x		
rosse woelmuis (<i>Clethrionomys glareolus</i>)	-	waarschijnlijk leefgebied	x		
steenmarter (<i>Martes foina</i>)	-	mogelijk foerageergebied		x	
veldmuis (<i>Microtus arvalis</i>)	-	waarschijnlijk leefgebied	x		
vos (<i>Vulpes vulpes</i>)	2013	waarschijnlijk leefgebied	x		
wezel (<i>Mustela nivalis</i>)	-	mogelijk leefgebied	x		

De streng beschermde eekhoorn (tabel 2 FFwet) is in de omgeving waargenomen (bron: NDFF). Nesten van eekhoorn zijn niet aangetroffen tijdens het veldbezoek. Het onderzoeksgebied maakt verder naar verwachting ook onderdeel uit van het foerageergebied. Effecten op de foerageerfunctie zijn niet te verwachten. Het rooien van enkele bomen zal hoogstens een verwaarloosbaar effect hebben op voorkomende eekhoorns. De steenmarter kan mogelijk het onderzoeksgebied gebruiken als onderdeel van het foerageerfunctie. Dit zal er slechts een gering onderdeel van uitmaken en effecten zijn niet te verwachten. Voor de overige soorten geldt een algemene vrijstelling (art. 75 Flora- en faunawet) bij ruimtelijke ontwikkeling en inrichting zoals hier het geval is. Een ontheffing voor grondgebonden zoogdieren is niet nodig.

Vleermuizen

Het onderzoeksgebied zal waarschijnlijk door enkele vleermuissoorten worden gebruikt. In de onderstaande tabel zijn de mogelijk aanwezige soorten weergegeven.

Naam	Jaar	Gebiedsfunctie	FF 1	FF 2	FF 3
gewone dwergvleermuis (<i>Pipistrellus pipistrellus</i>)	2011	waarschijnlijk foerageergebied			x
gewone grootoorvleermuis (<i>Plecotus auritus</i>)	-	mogelijk leefgebied			x
laatvlieger (<i>Eptesicus serotinus</i>)	-	mogelijk foerageergebied			x
rosse vleermuis (<i>Nyctalus noctula</i>)	-	mogelijk leefgebied			x
ruige dwergvleermuis (<i>Pipistrellus nathusii</i>)	-	mogelijk leefgebied			x
watervleermuis (<i>Myotis daubentonii</i>)	-	mogelijk leefgebied			x

Het onderzoeksgebied zal naar alle waarschijnlijkheid gebruikt worden als onderdeel van het foerageergebied. De plannen hebben slechts een verwaarloosbaar effect op deze functie. Verder zijn er voldoende alternatieven in de directe omgeving aanwezig. De meeste bomen in het gebied blijven behouden. Daarnaast betreffen de te rooien bomen met name naaldbomen die een beperkte foerageerfunctie hebben ten opzichte van inheemse beuken en zomereiken. Verder ontbreekt een ontwikkelde ondergroei (grotendeels kort gemaaid gazon en aangeharkte bodem), waardoor het aandeel prooidieren (insecten) naar verwachting lager ligt dan bij de beplanting in de omgeving van het plangebied. Het water kan onderdeel uitmaken van het foerageergebied van de watervleermuis. Er zijn echter geen natuurlijke oevers aanwezig en er is waarschijnlijk sprake van veel lichtvervuiling van straatverlichting en nabijgelegen intensief gebruikte wegen wat de plas voor de lichtschuwe watervleermuis minder geschikt maakt. De nabijgelegen Karpendonkse plas is daarvoor wellicht meer geschikt. Aangeraden wordt de verlichting van het wateroppervlak en van de aanwezige bomen niet te laten toenemen als gevolg van de plannen.

De bomen binnen het onderzoeksgebied hebben geen geschikte holtes of scheuren die voor vleermuizen geschikt zijn als verblijfplaats. De enkele holtes in de hoge beuken in het centrale deel van het plangebied zijn vrijwel allen naar boven gericht, waardoor de holtes niet geschikt zijn voor vleermuizen (moeilijk in te vliegen en tevens hoge kans op inregeven). Ook het aanwezige paviljoen is voor vleermuizen niet interessant. Het betreft houten laagbouw zonder invliegopeningen, bovendien is het oppervlakte glad waardoor vleermuizen niet kunnen landen. Er zijn geen potentiële invliegopeningen aangetroffen. Verblijfplaatsen worden dan ook niet verwacht.

Indien de mate van verlichting niet intensiever wordt dan hetgeen reeds aanwezig, zijn effecten op vleermuizen (die leiden tot een overtreding van verbodsbepalingen) niet te verwachten. Nader onderzoek of een ontheffing is niet nodig.

Vogels

Wettelijk gezien kan er voor het verstoren van broedende vogels binnen het broedseizoen vrijwel nooit een ontheffing worden verleend. Daarom is het van groot belang met deze dieren rekening te houden. Dit betekent dat het rooien of verwijderen van bomen, struiken en struwelen buiten het broedseizoen plaats moeten vinden.

Van een aantal vogelsoorten die structureel dezelfde nestplaats gebruiken is deze jaarrond beschermd. Deze worden binnen het onderzoeksgebied niet verwacht en zijn tijdens het veldbezoek ook niet aangetroffen. Nader onderzoek is niet nodig.

Amfibieën

Het onderzoeksgebied is voor amfibieën naar verwachting nauwelijks van belang. In de onderstaande tabel zijn de te verwachten soorten weergegeven.

Naam	Jaar	Gebiedsfunctie	FF 1	FF 2	FF 3
alpenwatersalamander (<i>Mesotriton alpestris</i>)	-	zwerver		x	
bruine kikker (<i>Rana temporaria</i>)	2009	zwerver	x		
gewone pad (<i>Bufo bufo</i>)	-	waarschijnlijk leefgebied	x		
bastaardkikker (<i>Rana klepton esculenta</i>)	2009	zwerver	x		
kleine watersalamander (<i>Lissotriton vulgaris</i>)	2009	zwerver	x		

Binnen het onderzoeksgebied is geen voortplantingswater aanwezig. De waterplas is naar alle waarschijnlijkheid vishoudend en een oevervegetatie ontbreekt geheel. Verder zijn de oevers voor het grootste deel beschoeid, behalve het zandstrand. Buiten de beschermde alpenwatersalamander geldt voor de mogelijk aanwezige soorten verder een algemene vrijstelling (art. 75 Flora- en faunawet) bij ruimtelijke ontwikkeling en inrichting zoals hier het geval is. Alle in de omgeving voorkomende soorten worden alleen als zwerver verwacht, met uitzondering van de algemeen voorkomende gewone pad. Effecten zijn dan ook niet te verwachten of te verwaarlozen. Nader onderzoek of een ontheffing voor deze soortgroep is dan ook niet nodig.

Reptielen, vissen en ongewervelden

Uit het onderzoeksgebied zijn geen beschermde reptielen, vissen en ongewervelden bekend. Gezien hun leefgebied en de biotoopvoorkeur zijn beschermde vissen, reptielen en ongewervelden in het onderzoeksgebied ook niet te verwachten.

7 CONCLUSIES

Natura 2000

Het Natura 2000-gebied 'Strabrechtse heide en Beuven' ligt op ruime afstand (bijna 6 km) van het plangebied en de bebouwde kom van Eindhoven en de snelweg A58 ligt tussen de ontwikkeling en het natuurgebied. Bovendien zijn de indirecte effecten gering. Een toename in de hoeveelheid stikstofuitstoot wordt niet verwacht. Negatieve effecten van de geplande ontwikkelingen op dit natuurgebied zijn niet te verwachten.

EHS / Groenblauwe structuur

Het plangebied ligt buiten de begrenzing van de Ecologische Hoofdstructuur. Effecten op de EHS zijn dan ook niet te verwachten. Het onderzoeksgebied ligt ook buiten de Groenblauwe mantel waardoor effecten ook hier niet te verwachten zijn.

Planten

In de omgeving van het plangebied zijn enkele algemeen beschermde plantensoorten te verwachten. Voor deze soorten geldt echter een algehele ontheffing. Nader onderzoek of ontheffing is niet nodig.

Zoogdieren

Er kunnen enkele beschermde vleermuissoorten en enkele grondgebonden zoogdiersoorten van het onderzoeksgebied gebruik maken. Er worden echter geen negatieve effecten verwacht op streng beschermde soorten. Nader onderzoek of ontheffing is niet nodig.

Vogels

Het is noodzakelijk maatregelen die van invloed zijn op broedvogels buiten het broedseizoen uit te voeren. Jaarrond beschermde nesten worden niet verwacht.

Amfibieën

Het onderzoeksgebied is vanwege het ontbreken van beschutting en het vishoudende water nauwelijks van belang voor amfibieën. Er kunnen, behalve gewone pad, hooguit zwerwers worden aangetroffen binnen het gebied. Nader onderzoek of een ontheffing is niet nodig.

Reptielen, vissen en ongewervelden

Er zijn geen beschermde reptielen, vissen en ongewervelden aanwezig of te verwachten in het onderzoeksgebied. Nader onderzoek of een ontheffing is niet nodig.

Uitvoer fase 2

Nader onderzoek of een ontheffing is niet nodig.

8 AANBEVELINGEN

Los van de conclusies van hoofdstuk 7 dienen de volgende aanbevelingen te worden gevolgd:

- Beschermde broedvogels kunnen in het gebied voorkomen tussen de aanwezige vegetatie. Daarom is het van groot belang met het broedseizoen van deze beschermde vogelsoorten rekening te houden. Dit betekent dat maatregelen waarbij vegetatie wordt verwijderd buiten het broedseizoen moeten plaatsvinden om verstoring te voorkomen. De kans dat er helemaal geen vogels broeden is namelijk klein. EZ geeft als richtlijn voor het broedseizoen de periode half maart tot half juni. Algemeen wordt aangehouden dat het broedseizoen van de meeste vogels loopt van half maart tot half juli. Om rekening te houden met een klein aantal soorten die eerder of later broeden wordt aangeraden tussen half februari en eind augustus géén maatregelen te treffen. Indien besloten wordt ertoe over te gaan om het gebied vóór de broedtijd kaal te maken en vervolgens in de broedtijd door te werken, is het van belang ervoor te waken, dat er zich in de nieuwe kale situatie geen nieuwe broedgevallen voordoen zolang er nog maatregelen moeten worden uitgevoerd. Sluit de aanwezigheid van nesten uit tijdens alle fasen van de werkzaamheden.
- De zorgplicht dient ook voor andere organismen in acht te worden genomen. Dit houdt in dat er volgens normaal gebruik zorgvuldig gewerkt moet worden, waarbij indien mogelijk verstoring wordt voorkomen. Actief doden van dieren is altijd verboden.

BRONNEN

- **DRloket.nl**
- **[REDACTED] (2006)**. Handreiking Flora- en faunawet. Dienst Landelijk Gebied.
- **LNV (2003)**. Ondernemen en de Flora- en faunawet.
- **LNV (2005)**. Buiten aan het werk? Houd tijdig rekening met beschermde dieren en planten!
- **Provincie Noord-Brabant (2012)**. Verordening Ruimte
- **NDFF (november 2013)**.
- **Rijksoverheid.nl**
- **Waarneming.nl**
- **Brabant.nl**